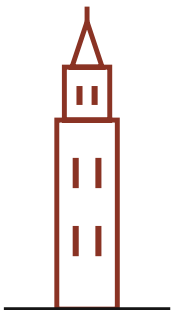
WARIES MISDAADREEKS · Nº 141

Werfkelder in Utrecht

De brand in de vergaderkelder

Het archief van het Utrechtsch
Werfkeldergenootschap De Lage Wal
1961 · 2026

Misdaadpuzzel · verenigingsarchief en notulen

Uitgeverij Waries

VOOR U BEGINT

Aan de lezer

Dit is een puzzelboek, geen roman. U krijgt een archief en lost de zaak zelf op.

In de nacht van vrijdag 16 op zaterdag 17 januari 2026 brandde de sociëteit van het Utrechtsch Werfkeldergenootschap De Lage Wal uit: een werfkelder aan de Oudegracht, vlak bij de Gaardbrug, onder de straat en op een steenworp van de Domtoren. Een paar uur eerder had het genootschap er nog zijn jaarlijkse lantaarnavond gehouden. De verzekeraar keert pas uit als vaststaat wat er is gebeurd.

De schade-onderzoeker van de verzekeraar heeft van de secretaris van het genootschap haar kopie van het archief gekregen: twee jaar notulen, jaarverslagen, ledenlijsten, brieven en logboeken, voorafgegaan door de statuten. Hij heeft er zijn eigen stukken aan toegevoegd: verklaringen, een rekeningoverzicht, bonnen en zijn brandrapport. Dat geheel ligt nu voor u.

Lees alles, ook de saaie stukken: een agendapunt van drie regels kan zwaarder wegen dan een boze brief. Wat iemand zegt over zijn eigen avond, kunt u vaak naleggen in een ander stuk.

DE VRAGEN

1. Wie heeft de brand gesticht?
2. Hoe en wanneer is de brand voorbereid, en hoe kwam de dader in de kelder?
3. Waarom stond juist kandelaar nr. 9 in de brandhaard?
4. Wat was het motief, en uit welke stukken blijkt het?
5. Welke uitspraak van de dader is aantoonbaar onwaar? Reken het na.
6. Waarom vallen penningmeester Ouwehand en eigenaar Van Esch af?

Hoe u werkt. Lees het archief door. Gebruik de werkbladen vanaf p. 69 voor een tijdlijn en een overzicht van de verdachten. Schrijf uw antwoorden op het antwoordformulier (p. 74). Zit u vast, dan staan er hints in drie niveaus vanaf p. 76, op hun kop gedrukt zodat u ze niet per ongeluk leest. Pas als het formulier is ingevuld, opent u de verzegelde oplossing. **Speelduur:** twee tot vier uur, alleen of samen.

OVERZICHT

Inhoud

Brief van de schade-onderzoeker 5
Krantenbericht, 17 januari 2026 5
De kelder: plattegrond en doorsnede 7
Personen in dit dossier 8

I · Het genootschap · 2024
Ledenlijst per 1 januari 2024 10
Statuten en huishoudelijk reglement 10
Lantaarnavond 2024 13
Notulen ALV 14 maart 2024 14
Excursie Sonnenborgh 17
Zomeravond en royement 19
De nieuwe eigenaar 22
Jaarverslag 2024 25

II · De ruzies · 2025
Notulen ALV 13 maart 2025 28
De Lage Wal 2.0 30
Bestuursvergadering 2 juni 2025 31
Brieven en logboek, zomer 2025 33
Het nieuwe slot 37
Het briefje 40
Ledenlijst per 1 oktober 2025 41
Bestuursvergadering 17 november 2025 41
Kascommissie, inventaris, uitleenregister 44
Jaarverslag 2025 (concept) 46

III · De brand · januari 2026
Bestuursvergadering 8 januari 2026 50
Lantaarnavond 16 januari 2026 49
Verklaringen 53
Notulen extra ALV 24 januari 2026 59
Bijlagen van de onderzoeker 62
Brandrapport 65

IV · Uw beurt
Werkbladen 69
Antwoordformulier 74
Hints 76
Verzegeld: de oplossing 80
Nawoord 87

BEGELEIDENDE BRIEF

OBVR 26-0117

Van de schade-onderzoeker

Onderlinge Brandwaarborg Vecht en Rijn
Afdeling Schade-expertise · Biltstraat-kantoor, Utrecht

Utrecht, 5 februari 2026

Betreft: brand werfkelder Utrechtsch Werfkeldergenootschap De Lage Wal, nacht van 16 op 17 januari 2026, polisnummer VR-61-0447

Geachte lezer,

U ontvangt dit dossier als tweede lezer. Onze maatschappij keert een schade van deze omvang pas uit als de oorzaak vaststaat, en bij deze brand staat vast dat hij is aangestoken. Wie dat deed, weet ik niet zeker. Ik weet wel dat ik na drie weken te veel mensen heb gesproken die iets te verbergen hadden, en dat ik niet meer onbevangen naar de stukken kijk.

Mevrouw M. Haverkamp, secretaris van het genootschap, heeft mij haar kopie van het archief gegeven. Zij bewaarde thuis een doorslag van alles wat zij schreef of ontving; de originelen lagen in de archiefkast in de kelder en zijn verbrand. Ik heb haar map niet herschikt. De stukken staan op datum, met het inventarisnummer dat zij of de archivaris eraan gaf. Mijn eigen stukken (verklaringen, bijlagen en mijn rapport) staan achteraan.

Een paar praktische punten. Tijden in de verklaringen zijn tijden zoals de betrokkenen die opgaven; tijden in het logboek van de kelderdienst zijn ter plekke genoteerd. Het genootschap spreekt over de voorkelder (aan de werf) en de achterkelder (onder de straat); zie de plattegrond. Bedragen zijn in euro’s.

Ik heb niets weggelaten en niets aangestreept. Wat u vindt, vindt u zelf.

Met vriendelijke groet,

ing. P. Wagenvoort
schade-onderzoeker

KRANTENBERICHT

knipsel

Uit de krant van 17 januari 2026

Stichtsch Avondblad

ZATERDAG 17 JANUARI 2026 · STAD

Brand verwoest clubkelder aan de Oudegracht

Rook uit werfkelder bij de Gaardbrug, bewoners even uit hun huis

UTRECHT · Een brand heeft in de nacht van vrijdag op zaterdag een werfkelder aan de Oudegracht vrijwel geheel verwoest. De kelder, vlak bij de Gaardbrug, is al ruim vijftig jaar de sociëteit van het Utrechtsch Werfkeldergenootschap De Lage Wal.

Een bewoonster van de Oudegracht zag even na één uur rook uit een rooster aan de werfkant komen en belde de hulpdiensten. De brandweer moest de deur van de kelder openbreken. Rond twee uur was het vuur onder controle. Gewonden vielen er niet; enkele bewoners van de panden erboven werden uit voorzorg een uur elders opgevangen.

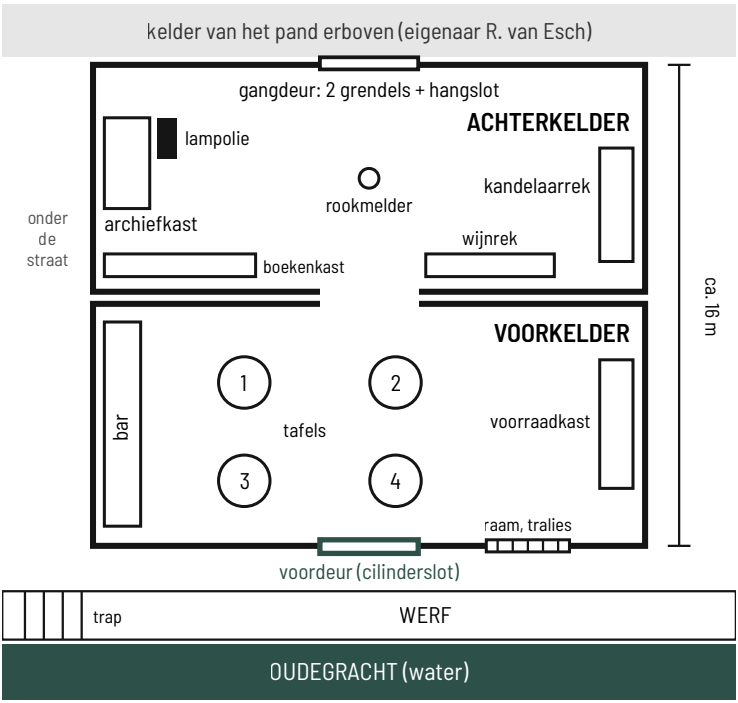
Het genootschap had vrijdagavond in de kelder zijn jaarlijkse lantaarnavond gehouden. ‘Om kwart voor elf heb ik zelf de deur op slot gedaan,’ zegt voorzitter G. Blokhuis (71). ‘Er brandde toen niets meer. Ik begrijp er niets van.’ Volgens hem gaat er ‘vijfenzestig jaar geschiedenis’ in rook op: boeken, kaarten, prenten en het verenigingsarchief.

Over de oorzaak wil niemand zich nog uitlaten. Wel is bekend dat het genootschap al geruime tijd in conflict is met de eigenaar van het pand, die de kelder aan een horecaondernemer wil verhuren. De eigenaar was zaterdag niet bereikbaar voor commentaar.

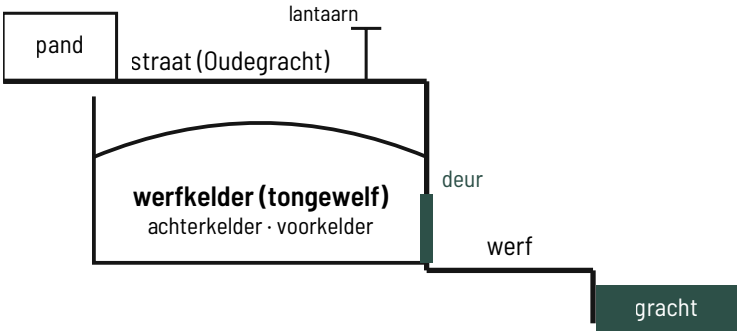
TOELICHTING

De kelder

De werfkelders van Utrecht liggen onder de straat langs de Oudegracht, met hun deur op de werf aan het water. De kelder van De Lage Wal bestaat uit twee gewelfde ruimtes achter elkaar: de *voorkelder* met de bar en vier tafels, en daarachter, dieper onder de straat, de *achterkelder* met de archiefkast, de boeken, het wijnrek en het rek voor de genummerde kandelaars. Achter in de achterkelder zit een oude deur naar de kelder van het pand erboven; die deur heeft aan de kant van het genootschap twee grendels. De enige gewone toegang is de voordeur op de werf.

Plattegrond van de kelder, getekend door de onderzoeker naar opgave van de kelderbeheerder (niet op schaal; bovenkant = onder de straat, onderkant = de werf).

Doorsnede van een Utrechtse werfkelder (schematisch).

OVERZICHT VAN DE ONDERZOEKER

Personen in dit dossier

Naam	Rol
Gerard Blokhuis (71)	voorzitter sinds 2011, lid sinds 1979; gepensioneerd drukker
Marjolein Haverkamp (54)	secretaris en notulist; bewaarde de kopie van het archief
Bart Ouwehand (57)	penningmeester sinds 2019; boekhouder, woont in Zeist
Tineke Mulder (63)	kelderbeheerder; regelt de kelderdienst en het logboek
Lambert Dijkhuizen (66)	archivaris-bibliothecaris van het genootschap
Fenna Lagerwey (29)	lid sinds 2022; werkt bij een architectenbureau
Wim Brouwer (61)	oud-lid, in juli 2024 geroyeerd
Rutger van Esch (48)	eigenaar van het pand boven de kelder sinds 2023; verhuurder
Pim van Dalen (58)	lid, jurist; adviseert het bestuur in de huurzaak
Anke Vos, Joop Treurniet	leden van de kascommissie
Hennie Schaapveld (93)	erelid, lid sinds 1964; woont in een verpleeghuis
Noor el-Amrani	bewoonster aan de Oudegracht; meldde de brand
ing. Pieter Wagenvoort	schade-onderzoeker van de verzekeraar

Overige leden komen voor in de ledenlijsten en de notulen.

LEDENADMINISTRATIE **LW 24-01**

Ledenlijst per 1 januari 2024

Bijgehouden door de archivaris-bibliothecaris. Adressen zijn in deze kopie weggelaten; alleen de wijk staat vermeld. Volgorde naar lidnummer.

Nr.	Naam	Lid sinds	Functie	Wijk
1	Schaapveld, H. (mw.)	1964	erelid	Oost
2	Blokhuis, G.	1979	voorzitter	Wittevrouwen
3	Kuipers, J.	1971		Binnenstad
4	Dijkhuizen, L.	01-09-2002	archivaris-bibl.	Binnenstad
5	Treurniet, J.	2003	kascommissie	Lombok
6	Brouwer, W.	2005		Zuilen
7	Mulder, T. (mw.)	2006	kelderbeheerder	Tuinwijk
8	Vos, A. (mw.)	2008	kascommissie	Oudwijk
9	Ouwehand, B.	2009	penningmeester	Zeist
10	Van Dalen, P.	2011		Zuilen
11	Hofstede, I. (mw.)	2013		Lunetten
12	Haverkamp, M. (mw.)	2015	secretaris	Lunetten
13	Bakema, R.	2010		Oog in Al
14	Ter Horst, E. (mw.)	2012		Binnenstad
15	Uyterlinde, K.	2014		Bilthoven
16	Jansma, E.	2016		Hoograven
17	Nijhoff, S. (mw.)	2016		Tolsteeg
18	Kooistra, S.	2018		Lombok
19	Plomp, R. (mw.)	2019		Wittevrouwen
20	Veldhuis, D.	2017		Houten
21	Smeding, A. (mw.)	2020		Oost
22	Gerritsen, H.	2020		Vleuten
23	Lagerwey, F. (mw.)	2022		Oudwijk
24	Bosman, T.	2021		Overvecht
25	Hamers, L. (mw.)	2021		Binnenstad
26	Wolters, J.	2022		Nieuwegein
27	Pronk, I. (mw.)	2023		Leidsche Rijn
28	De Leeuw, M.	2023		Zuilen
29	Snijders, F. (mw.)	2023		Maarssen
30	Rademaker, O.	2023	aspirant	Binnenstad
31	Kramer, B. (mw.)	2023	aspirant	Lunetten
32	Visser, N.	2023	aspirant	Oost

Totaal 29 leden en ereleden, 3 aspirant-leden.

UITTREKSEL **LW 61-01**

Statuten van het genootschap

Opgericht 14 april 1961. Statuten laatstelijk gewijzigd bij notariële akte van 2 juli 1998. Uittreksel gemaakt door de secretaris voor nieuwe leden; de weggelaten artikelen gaan over bestuursverkiezingen, boekjaar en dergelijke.

Artikel 1. Naam en zetel. De vereniging draagt de naam Utrechtsch Werfkeldergenootschap De Lage Wal. Zij is gevestigd te Utrecht.

Artikel 2. Doel. Het genootschap stelt zich ten doel de kennis van en de liefde voor de Utrechtse werven en werfkelders te bevorderen, de geschiedenis van de stad onder de straat te bewaren en een sociëteit te onderhouden in een werfkelder aan de Oudegracht.

Artikel 3. Leden. 1. Het genootschap kent leden, aspirant-leden en ereleden. 2. Aspirant-leden zijn zij die zich hebben aangemeld en door het bestuur zijn toegelaten tot een proeftijd. 3. Ereleden worden op voordracht van het bestuur door de algemene vergadering benoemd; zij hebben de rechten van een lid. 4. Voor de toepassing van deze statuten wordt de duur van het lidmaatschap berekend volgens het huishoudelijk reglement.

Artikel 7. Bestuur. Het bestuur bestaat uit ten minste drie personen: een voorzitter, een secretaris en een penningmeester. Het bestuur kan zich laten bijstaan door een kelderbeheerder en een archivaris-bibliothecaris.

Artikel 9. Royement. Royement kan worden uitgesproken door het bestuur wanneer een lid in strijd met de statuten of reglementen handelt of het genootschap op onredelijke wijze benadeelt. Het lid kan binnen een maand in beroep gaan bij de algemene vergadering.

Artikel 21. Ontbinding. 1. Een besluit tot ontbinding kan slechts worden genomen door een algemene vergadering met ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen. 2. Een batig saldo na vereffening komt in gelijke delen toe aan de leden en ereleden die op de dag van het ontbindingsbesluit ten minste

de oprichting bij kaarslicht in 1961. 8.2 Iedere aanwezige krijgt een genummerde kandelaar; de kelderdienst noteert welk nummer bij wie hoort. 8.3 Omstreeks tien uur worden alle kaarsen tegelijk gedoofd (‘het doven’). Daarna brengt ieder zijn kandelaar terug naar het rek in de achterkelder. 8.4 Een gehuldigd jubilaris ontsteekt op de lantaarnavond zelf de rode kaars.

VERSLAG

LW 24-02

Lantaarnavond, vrijdag 19 januari 2024

Utrechtsch Werfkeldergenootschap De Lage Wal
Opgericht 1961 · Werfkelder aan de Oudegracht, bij de Gaardbrug

Zestien leden in de kelder, precies één per kandelaar, de kachel op zijn hoogst en buiten een natte wind over de gracht: het was weer lantaarnavond. Kelderbeheerder Tineke Mulder had om half acht de zestien kandelaars gepoetst en klaargezet; iedereen kreeg bij binnenkomst een nummer, zoals het reglement het wil, en de kelderdienst schreef de nummers op. Wie als laatste binnenkwam (u weet wie u bent), kreeg nummer 16 en een blik.

De voorzitter opende met zijn vaste woorden over de oprichting ‘bij kaarslicht, omdat er in 1961 nog geen stroom in deze kelder lag’, en Lambert Dijkhuizen las uit de eerste notulen voor, waarin de oprichters ruzieden over de vraag of er bier of jenever geschonken mocht worden. Het werd beide.

Hoogtepunt was de huldiging van ons erelid, mevrouw Hennie Schaapveld, die zestig jaar lid is. Zij werd door haar dochter de trap af geholpen en kreeg de gouden speld. Volgens de traditie ontstak zij zelf de rode kaars, het enige rode licht tussen al het wit. Na het doven nam zij hem mee naar huis, zoals iedere jubilaris doet. ‘Die gaat op de vensterbank in het tehuis,’ zei ze, ‘maar niet aan, dat mag daar niet.’

Om tien over tien werd gedoofd. Het blijft een mooi moment: dertig seconden stilte, alleen het water tegen de werf. Daarna de